

Kjak

Jarvin Feilberg Hansen

Fakfeløgini neyðtikin

Sum fyrrverandi formaður í Føroya pedagogfelag loyvi eg mær at koma við nøkrum viðmerkingum til politiska hurlivasan, sum gongur fyri seg í lötuni.

inum skuldi fyri ein og hvønn prís setast í verk. Embætisfólk hava víst á 19 ymisk mál, sum tey í verandi lötuni ikki kunnu standa inni fyri í hesi nýggju

At mín flokkur fór at stuðla einum politikki, sum nú tykist at síggja dagsins ljós, vardi meg ikki

Fakfelagsrørslan umboðar sínar limir í eftirlønarviðurskiftinum. Hvørt einstakt fakfelag ger avtalur, vegna sínar limir, við eitt pensjónsfelag og í onkrum einstøkum førum verður hetta eisini gjørt við ein peningastovn. Hesar avtalur eru serstakar og gera feløgini tískil sjálvi av, hvar tey halda tey fáa mest fyri peningin.

Hesar fortreytir verða nú, um tað stendur til samgonguna, broyttar við einum høggi. Endamál: At figgja eina flat-skattaskipan, har útrokningar hava víst, at tey lág og miðalløntu fáa lítið og onki burtur úr. Hetta verður gjørt omaná høvdið á fakfeløgnum. Hetta skal trumlast ígjøgnum her og nú. Fakfeløgini, sum hava staðið sterk saman um hetta málið, kunnu og skulu ikki finna seg í hesum. Gera tey tað – so gera tey ikki sítt arbeiði til lýtar. Fakfeløgini bóðu um fleiri fundir við løgmann, undir samgongusamráðingunum, men hetta varð alt skúgva til viks, tí hjarta málið hjá Fólkaflokk-

skattaskipanini – eisini hetta verður skúgvað til viks. Ein so týðandi stovnur sum Landsbankin, hevur somuleiðis gjørt sínar viðmerkingar – men hesar verða heldur ikki tiknar til eftirtektar.

Hví skal hetta skundast ígjøgnum? Hví ikki fáa eina breiða politiska semju um skattapolitikkin í Føroyum? Ringt er kanska at semjast – men er tað kanska ikki eina roynd vert?

(Eg) Vil tískil heita á tey fólkavaldu, ið sita í Føroya Løgtingi, um at útseta hesar politisku ætlanirnar, so at ein møgulig flatskattaskipan kann verða lýst betur.

Eg var sjálvur uppstillaður fyri Sjálvstýrisflokkinn, sum nú er ein partur av hesi samgongu. Ein flokkur, sum vanliga stendur fyri einum sosial-liberalum politikki. Vælvitandi um, at mangt kann henda eftir eitt val, men at mín flokkur fór at stuðla einum politikki, sum nú tykist at síggja dagsins ljós, vardi meg ikki.

Jógvan í Dávastovu

Hugleiðingar um blokkin

Nú føroyskir politikarar eru niðri á flatlondum og for-handla blokk, so er kanska relevant at gera sær nakrar tankar um fyrimunir og vansar við varðandi blokk

Er tað rætt, at blokkur ávirkar polistiska valdið í einum landi?

Ávirkar blokkurin kappingarførið í einum landi?

Førir ein blokkur eitt land út í figgjarligt óføri?

Lættast er at hyggja rundan um okkum og sammeta lond, sum fáa blokk móttvegis teimum londum, sum ikki fáa blokk.

Innan EU hevur støðugt í nógv harrans ár seyrað blokkur til londini Grikkaland, Italia, Spania og Portugal. Grikkaland er farið á húsagang, Italia er væl á veg, og tað er bert spurningur um tíð, til Spania og Portugal fara sama veg.

Líta vit longur suður til afrikanska kontinentið, so móttaka flest øll afrikonsk lond menningarhjálp (les blokk). Hetta hevur havt vanlukkuligar fylgir fyri flest øll hesi lond. Framburður hevur snøgt sagt eingin verið.

Grønland fær uml. 5 ferðir so nógvan blokk sum føroyingar. Skilið er hereftir.

Mong minnst skilið í Føroyum í sjeiti- og áttatiárunum, tá føroyingar fingur um milliardir í blokki. Alt fór til studning til fiskivinnuna og flakavirkir. Blokkurin var víð til at avoyða fiskastovnar og harvið taka alt lívsgrundarlagið undan okkum føroyingum. Føroyar fóru av knóranum fyrst í nítiárunum sum úrslit av ábyrgdarloysinum hjá øllum politikarum.

Hvat er tað, sum ger, at blokkurin hevur so ógvusligar, óhepnar fylgir?

Ein kann gera sær sínar tankar.

Men vit vita innan tað politiska kervið í EU, at politikarar fyri norðan síggja við størstu vanvirðing á blokkpolitikarar fyri sunnan. Tað kemst av, at hesir blokkpolitikarar fyri sunnan hava gjørt seg til talsmenn yvirfyri veljaran at kradda meira blokk. Vel meg, so fært tú meira blokk. Fokusið á veru-

Í EU verður hetta slag av politikarum mett sum paria í tí politiska systeminum, tí teir eiga sín stóra leiklut í at alt suður Evropa er farið á heysin

ligu trupulleikunum í viðkomandi landi verður lagt á ís. Neyvt tað sama er galdandi í teimum afrikansku londunum.

Í EU verður hetta slag av politikarum mett sum paria í tí politiska systeminum, tí teir eiga sín stóra leiklut í at alt suður Evropa er farið á heysin.

Danir kalla tílíkar politikarar fyri “levebrødspolitikere”. Á føroyskum máli vildu vit sagt floksgøðingar.

Hvussu síggja vit í politiska lívinum í Føroyum í dag ávirkanina av at blokkurin skal tíðnast við afturvirkandi kraft?

- 1: Einkir verður gjørt fyri at trimma tað føroyska samfelagið til nýggjar avbjóðingar. Vit síggja t.d., at politikarar gjara út til tey sekunderu sjúkrahúsini, hóast øll tilráðing sigur, at øgiligar sparingar høvdu verið við bert einum sjúkrahúsi fyri alt landið. Í Føroyum er eitt sjúkrahús fyri hvørji 16.000 fólk, meðan t. d. á flatlondum og Stóra Bretland verður arbeitt ímóti einum sjúkrahúsi fyri hvørji 200.000 sálir. Hetta fyri at effektivisera sjúkrahúsini og minka um rakstrar útreiðslunum. Hetta er bert eitt dømi.
- 2: Inntøka og kapping av tilfeinginum á sjónum, sum er Føroya fólks ogn, er slept.
- 3: Skattalætta til tey allarrikastu, hóast undirskotið hjá almennu Føroyum er methøgt.
- 4: Arbeiðsloysið veksur í stórum, tí nú kunnu politikarar standa hendur í hupp og bíðja eftir meira blokk. Vantar peningur, so venda vit okkum til danir

eftir meira blokki.

- 5: Verri tað gongst okkum føroyingum figgjarliga, betur kort hava floksgøðingarnir, tí teir kunnu jú bert siga: »Har síggja tit, Føroya fólk. Vit føroyingar klára okkum ikki uttan blokkin!« Ella við øðrum orðum: Dugnaloyssi og ábyrgdarloysi loysir seg politiskt.
- 6: Hægri blokkurin verður, torførari verður tað hjá okkum føroyingum at for-handla sáttmálar við EU. Her verður serliga hugsað um makrelin. Hugsu vit, at blokkurin var sum í »gomlum« døgum, so høvdu danir vegna EU sagt, at um tit føroyingar ikki makka rætt, so strika vit blokkin. Seinasta er, at EU/Danmark ætlar at seta sanktiónir móttvegis føroyingum. Hvar er nú móðirlandið Danmark, sum vit eru í rikisfelagsskapi við?
- 7: Kappingarførið við umheimin versnar orsakað av, at blokkurin kemur inn í tað føroyska peningakervið. Alt verður dýrari. Lønirnar fara upp. Inflatióinin veksur. Skulu vit hava ein móguleika at kappast ájavnt við onnur lond í altjóða høpi, so mugu vit laga Føroya land til hesa kapping.
- 8: Fokusið at fáa botnfiskastovnin upp aftur á upp-runastøðið er slept. Hetta er ein vanlukka fyri alt tað føroyska samfelagið.

Og soleiðis hevði ein kunnað hildið á fram.

Tað, sum undrar einamest, er, at sokallaðir liberalir flokkar vilja hava meira blokk. Tað gongur ímóti allari liberalari hugsjón, bæði

so og so. Her taki eg hattin av fyri summum politikarum í Javnaðarflokkinum. Her er hóast alt ein ávis vitan og stoltleiki í teirra politikkarum. Tað lættasta hevði eyðvitað verið at hoppað á blokkvognin.

Um vit samanlíkna tvey virkir, sum eru eins, har annað virkið virkar undir altjóða marknaðarkreftum, meðan hitt virkið fær varandi studning, so vita vit øll, hvat virki klárar seg best í altjóða kappingini. Fyri at kunna virka globalt, mást tú fylgja teimum globalu marknaðarkreftunum. Virkið má trimmast til umstøðurnar. Hvar endaði gamla Sovjet tildømis við sínum studningscirkussi?

Føroyar fóru á húsagang, tá upphæddin á blokkinum var størst. Nú ætlanin er at tíðna blokkin við afturvirkandi kraft er bert ein tíðarspurningur, til vit aftur fara á heysin. Hetta er ein natúrlog. Er munur á føroyskum politikarum í mun til tildømis grikskum politikarum?

At tíðna blokkin verður ein stokkutur hiti. Trupulleikarnir skulu loysast á Føroya lögting, ikki á danatingi.

Leitað hevur verið við lummalykt, men enn er eingin fyrimunur av varandi blokki funnin.

Mín áheitan til lögtingsfólk vil tí vera: Flytið fokus frá blokkinum og loysið trupulleikarnar á føroyskum klettum við føroyskum áráði.

Alt annað er óheiðurligt. Øllum føroyingum verður við hesum ynskt gleðilig jól.